

Výcvik v honitbě – práce v lese

Lovecký
výcvik

Výcvik slídičů v lese je zaměřen převážně na spárkatou zvěř a zahrnuje tyto disciplíny: práce před barvou (šoulačka, následování), barva, nahánění, chování na stanovišti, odložení a částečně také vlečky a dohledávky srstnaté zvěře. V předchozích dílech jsme se od domácího výcviku slídičů přesunuli k výcviku v honitbě, kdy terén zpravidla dělíme na pole, les a vodu. Minule jsme si podrobně rozebrali výcvik slídiče na poli, který je zaměřen převážně na drobnou zvěř (zajíc, bažant atd.). Nyní se budeme věnovat výcviku v lese.

Práce před barvou – šoulání, následování

Účelem šoulání lovce se psem je přiblížit se na vzdálenost účinného dostřelu ke spárkaté zvěři (srnec, jelen, daněk, muflon, divoké prase), aby ji mohl ulovit. Toho docílí tzv. šoulačkou nebo následováním lovce psem.

Co je šoulání a jak má vypadat

Trasa, tedy šoulačka, má být dlouhá asi 120 kroků. Vůdce se pohybuje pomalým krokem (tzv. šouláním) po loveckém chodníku, lesní cestě či při stěně lesa a obhlíží revír. Pes ho následuje buď u levé nohy, nebo za patami. Asi po třiceti krocích společného šoulání vůdce psa nenápadně a tiše odloží. Sám pokračuje v šoulání. Když poodejde přibližně třicet kroků, zastaví se a přivolá psa nenápadným povelům. Pes nesmí jít k vůdci skokem či rychle, spolu pak pokračují v šoulání dalších třicet kroků. Vůdce psa opět odloží, poodejde třicet kroků, ustoupí do porostu, aby jej pes neviděl, zalící a vystřelí z brokové zbraně. Potom se vrátí ke psovi a upoutá ho na vodítko. Pes se musí během šoulačky chovat klidně.

Při náviku vodíme psa do lesa po úzkých cestách nejprve na delším řemenu a velíme mu povelům „za paty!“ nebo „k noze!“. Nedovolíme mu, aby nás předbíhal. Cvičení opakujeme,

dokud si pes nezvykne chodit klidně a tiše. Dále budeme potřebovat cvik „daun“, ale na tichý, nenápadný povel rukou. Pes má po výstřelu zůstat klidně ležet. Slovní povely se při náviku ani v praxi při šoulání nemají používat.

Odložení při šoulačce

Následování

Následování se provádí tímto způsobem: Vůdce postupuje velmi pomalu, pes jde neupoutaný nebo upoutaný na vodítko těsně za ním nebo těsně vedle jeho levé nohy. Asi po 50 krocích se vůdce zastaví, vyčká na místě 15 až 30 vteřin, pes musí sedět, ležet nebo stát. Pes musí vůdce sledovat pozorně, klidně a tiše, musí se dát nenápadným tichým povelům zastavit a stejným způsobem uvést do pohybu. Po uplynutí stanovené doby se opět rozejdou a asi po 50 krocích se oba zastaví, pes si sedne, lehne nebo zůstane stát a vůdce vystřelí. Pes musí zůstat naprosto klidný. Po výstřelu vůdce psa, který následoval volně, upoutá na vodítko. Jakékoliv nápadnější pokyny vůdce, které odporují myslivecké praxi, jsou při následování nepřijatelné a snižují známku z výkonu. Upoutaný pes je klasifikován podle předvedeného výkonu s příslušným koeficientem, který je nižší než u šoulačky.

Barva

V myslivecké mluvě pod pojmem „barva“ rozumíme krev. K výcviku se používá vepřová krev nebo krev spárkaté zvěře. Je též možné přidat do vepřové krve obsah trávníku (žaludku srnčí zvěře). Co je smyslem této disciplíny? V praxi se málokdy stane, že by zvěř po zásahu střelou zhasla „v ohni“ (na místě) – většinou poraněná uniká desítky, někdy i stovky metrů. Postřelená

Pomůcky

Barvářský řemen – minimálně pět metrů dlouhý (můžeme použít buď speciální kožený barvářský řemen, nebo obyčejnou stopovací šňůru).

Barvářský obojek – pes na barvě pracuje zpravidla v tahu, proto bývá barvářský obojek širší (a tedy pro psa v tahu pohodlnější) než klasický obojek. Místo klasického očka na upnutí karabiny je vybaven tzv. obratlíkem, který se sám otáčí, a nedochází tak k zamotání barvářského řemene.

zvěř může urazit ještě i více než kilometr. Unikající postřelená zvěř většinou krvácí – v myslivecké mluvě „barví“, a právě pach barvy je pro psa vodítkem k nalezení zvěře – barva je tím, co pes při dosledu postřeleného kusu zvěře sleduje. Kdyby totiž sledoval jen pach zvěře, mohl by se nechat zmást a sledovat jiný, zdravý kus. Stopu poraněné zvěře, na které se nachází více či méně krve, tedy nazýváme „pobarvená stopa“. Při výcviku této práce zakládáme stopy, které uměle vykapávají krví – takovouto stopu nazýváme uměle založená pobarvená stopa nebo také zjednodušeně barva. Na zkouškách lesních, všestranných a barvářských se dovednosti psa prověřují na pobarvených stopách dlouhých 500 až 550 kroků se dvěma změnami směru. Na tuto vzdálenost bychom měli použít maximálně 0,3-0,5 litru krve. Pro potřeby výcviku a později praktického lovu však zakládáme různé dlouhé stopy od rovných po takové, které mají několik změn směru. V závislosti na délce stopy samozřejmě také upravíme množství použité barvy. Dříve se k tomu používala hovězí krev, nyní z důvodu nebezpečí onemocnění skotu BSE a jeho možného šíření právě krví se k výcviku a zkouškám používá většinou krev vepřová. Na objednání ji většinou bez problémů seženeme v řeznictví.

Práce na barvě

Zakládání pobarvené stopy

Vlastní stopa se zakládá tak, že se krev kape z lahve přes větvičky zasunuté do jejího hrdla nebo z lahve z umělé hmoty se šroubovacím uzávěrem s dírkou. Dráha stopy je poměrně dlouhá, a tak by měl vůdce v začátcích výcviku znát přesný průběh stopy pro případné okamžité korigování psa. Doporučujeme si průběh stopy označit na stromech například bílými papírovými lístečky nebo fáborky. (Po skončení výcviku po sobě nezapomeňte v lese uklidit!) Na zkouškách se orientace na stopě řeší tak, že před založením stopy jsou ve směru dopředu i v „protisměru“ na stromech značky (papírové lístečky apod.). Když rozhodčí zakládají stopu, řídí se značkami ve směru „dopředu“, aby věděli, kudy mají stopu kapat. Jde s nimi však pomocník a značky ve směru dopředu během zakládání stopy odstraňuje. Ponechává je pouze prvních dvacet kroků pro naznačení směru začátku stopy. Na odvrácené straně stromů (v „protisměru“) značky zůstanou ponechány. Při zkoušení tedy vůdce nevidí, kudy stopa vede, a musí se řídit pouze podle psa. Rozhodčí, kteří jdou za vůdcem, však správnost vypracování barvy mohou kontrolovat podle značek na odvrácené straně stromů. Vůdce se tedy na stopě nesmí otáčet za sebe.

Krev se kape přes větvičky zasunuté do hrdla láhve.

Začátek stopy – nástřel

V praxi nazýváme nástřelem místo, kde byla zvěř zasažena střílou. Při zakládání umělé stopy toto místo zřetelně vyložíme větvičkami a označíme větším množstvím nakapané barvy. Odtud postupujeme krokem a dbáme na to, aby nám barva kapala stejnoměrně. Přibližně v polovině stopní dráhy vytvoříme tzv. „lože“ – v praxi místo, kde unikající zvěř chvíli odpočívala, než se znovu dala do pohybu. Toto místo označíme stejně jako nástřel větším množstvím barvy. Pak opět pokračujeme v kapání až na konec stopní dráhy, kde by měla být položena spárkatá zvěř (srnčí, černá nebo jiná). Při výcviku většina vůdců samozřejmě nemá běžně k dispozici zvěř, kterou by mohla dát na konec stopy. Proto se při ná-

cviku zpravidla nechává na konci alespoň kůže z příslušné zvěře. Pro méně chuťové psy můžeme v počátcích výcviku na kůži nechat i něco psůvi známého, co ho bude motivovat k nalezení „cíle“ – oblíbenou hračku, pamlsky apod.

Stáří stopy se liší podle jednotlivých druhů zkoušek

Pro lesní a všestranné zkoušky by měla být stopa jednu hodinu až osm hodin stará (zakládá se zpravidla tentýž den ráno), pro barvářské zkoušky minimálně dvanáct hodin stará (zakládá se předchozí den večer – to je pro psa mnohem náročnější, neboť je zde velké riziko přecházení zdravé zvěře přes stopu). Začínáme zpravidla s čerstvými stopami a stáří postupně prodlužujeme.

Nasazování psa na nástřel

Vypracování pobarvené stopy

Před pobarvenou stopou se snažíme psa maximálně zklidnit. Práce na barvě, obzvláště pokud jde o barvu starší, vyžaduje od psa velké soustředění, a totéž platí i pro vůdce. Ten by se měl na umělé stopě chovat stejně jako při skutečném dosledu poraněné spárkaté zvěře. Psa s nasazenou výstrojí (barvářský řemen a obojek) přivedeme ke stopě, odložíme mimo vítr asi na deset metrů a prohlédneme si nástřel. Vrátime se ke psovi a přivede ho k nástřelu. Psovi ukážeme nástřel a necháme ho očichat barvu. Temperamentnějšího jedince můžeme těsně před nástřelem „zadaunovat“, aby se zklidnil a lépe navětril stopu. Poté psovi ukážeme na zemi prstem směr stopy a necháme ho po stopě rozejít až na délku plně rozvinutého barvářského řemene. Sami postupujeme na konci řemene za psem. Můžeme

Německý křepelák na barvě

ho povely povzbuzovat, neměli bychom ho však zbytečně rušit nebo rozptylovat. Pokud ze stopy sejde, v počátcích výcviku máme průběh stopy vyznačený na stromech, takže ho můžeme ihned v klidu opravit.

V práci na pobarvené stopě může pes pracovat jako vodič, oznamovač, hlasitý oznamovač nebo hlásič

Vodič pracuje na stopě od nástřelu až do konce stopy k položené srnčí zvěři na barvářském řemeni. Po novelizaci zkušebních řádů z 1. dubna 2014 je též možné vést vodiče volně bez řemene, což je ohodnoceno vyšším počtem bodů. **Oznamovač** pracuje od nástřelu k loži jako vodič, potom je z řemene vypuštěn a po dohledání zhaslé zvěře na konci pobarvené stopy se vrátí k vůdci,

Na konci barvy může psa čekat i deka s příslušné zvěře a pod ní popřípadě pamlskek.

kteřému naučeným způsobem oznámí, že zvěř našel, a doveče ho k ní. **Hlásič** pracuje podobně jako oznamovač, ale místo návratu k lovcovi zůstane u zhaslé zvěře a hlásí ji až do příchodu vůdce. **Hlasitý oznamovač** je kombinace hlásiče a oznamovače, který se po nalezení zhaslé zvěře vrátí k lovcovi a hlášením ho nabádá, aby ho k dohledané zvěři následoval. Hlášení je nejpůsobivější práce při dohledání spárkaté zvěře. Dobrý hlásič má nalezení zvěře vytrvale hlásit až do příchodu lovce.

Po úspěšném dosledu

Ostrost

Ostrost psa na zvěř škodící myslivosti (škodnou) je většinou psů vrozená – je to jeden z projevů loveckého pudu. Přiměřená ostrost je při praktickém využití nezbytná. Ostrost slídiče byla vždy zkoušena na zkouškách vloh a na podzimních zkouškách. Nebyla tedy doménou jen práce v lese, ale také v poli. Od doby platnosti zákona na ochranu zvířat proti týrání se však tato disciplína u nás nezkouší. Dříve se u nás zkoušela podobně jako dnes na Slovensku, kde je tato disciplína zkoušena jako „odvaha na kočku v kleci“.

Nahánění (vyhánění zvěře z houštin)

Při nahánění pes prohledává určenou houštinu, v ní ležící zvěř bez povelu zdvihá, hlasitě sleduje a žene ke střelcům. Při výcviku postupujeme tak, že psa posíláme do nejrůznějších houštin i na větší vzdálenosti od sebe a tu dbáme, aby pes měl snahu nalézat zvěř, a tu potom z houštiny vyhánět. Abychom psovi ukázali smysl této práce, posíláme ho do dobře zazvěřených houštin

Pobarvenou stopu může pes vypracovat jako vodič, oznamovač, hlasitý oznamovač nebo hlásič.

nebo mu v případě nouze alespoň v houštině ukryjeme aport (tak, aby to neviděl), aby v houštině, do které je poslán, něco našel. Pes musí vydržet vyhledávat a nahánět zvěř alespoň pět minut, což může být v případě nepřítomnosti zvěře problematické. Nezbyvá tedy, než ho učít vytrvalosti ve vyhledávání, aby byl časový limit splněn. Na nahánění se slídič vysílá od nohy vůdce nebo z odložení – ze vzdálenosti přibližně padesát kroků od vůdce. Nahánění z odložení je hodnoceno vyšším počtem bodů.

Chování psa na stanovišti

Vůdci se psy jsou rozestaveni kolem leče asi třicet kroků od sebe. Korona prochází leči s obvyklým lomozem. V leči se z bezpečnostních důvodů nestřelí. Na pokyn rozhodčího vystřelí vůdci po řadě dvakrát jednu ránu. Pes může být volně u nohy nebo připoután na vodítku, které nesmí vůdce držet v ruce (za upoutání psa se na zkouškách vždy snižuje známka). Dbáme, aby pes klidně seděl či ležel u vůdce, nesmí být nepokojný, nervózní, nesmí kňučet ani se zmitat na vodítku či utéct. Pozorujeme jeho chování, každý sebemenší pohyb rázně potlačíme a psa uklidníme. Cvičíme napřed s upoutaným psem. Až když máme jistotu, že se bude chovat klidně, můžeme cvičit na volno.

Odložení

Odložení bylo jakožto cvik zaměřený na poslušnost již podrobně rozebráno ve třetím dílu našeho seriálu v čísle 7 PPČ, který se věnoval

poslušnosti a ovladatelnosti. Tato disciplína se však na zkouškách zkouší pouze v lese, proto se k ní znovu vracíme. Pes by se měl pro potřeby praktického lovu nechat na určeném místě odložit a setrvat tam, dokud se pro něj vůdce opět nevrátí. Vůdce mezitím může v lese provádět jinou mysliveckou činnost (např. vyšetřovat nástřel, vyvrhovat ulovenou zvěř apod.) – z toho vyplývá, že pes na něj nemusí (a na zkouškách

Na zkouškách na konci barvy vůdce upraví zvěř tak, aby ležela na pravém boku, stoupne si k jejímu hřbetu, smekne klobouk a ohlásí rozhodčím úspěšně vykonaný dosled spárkaté zvěře. Rozhodčí poté vůdci podle myslivecké tradice předá dva úlomky – jeden si dá vůdce za pravou stranu klobouku, druhou psovi za obojek. Právo nosit úlomek náleží vůdci i psovi podle tradice „do slunce západu“.

by ani neměl) vidět. Časový limit podle zkušebního řádu pro slídiče je pět minut. Můžeme však trénovat odložení i delší a během této doby i vystřelit. Pes by měl i v této situaci zůstat naprosto klidně ležet.

Vlečka se srstnatou zvěří, dohledávka srstnaté zvěře

Tyto disciplíny již byly popsány v kapitole polních prací, avšak zkušební řád jasně stanoví, že na lesních zkouškách se provádějí v lese.

Alena Krčmářová, Josef Smrž ■

Foto: archiv autorů

inzerce

ČMKJ člen ČMKU a Výstavní výbor Praha 5 a 6 13. OBLASTNÍ VÝSTAVA

psů všech plemen, s klubovou výstavou německých krátkosrstých ohařů a speciální výstavou velkých a malých münsterlandských ohařů, německý dlouhosrstý ohař

4. října 2014

kemp Džbán v Praze 6 – Vokovicích
Uzávěrky přihlášek: 1. 20.8.2014, 2. 4.9.2014
Přihlášky: Výstavní výbor, Sídlištní 136/24
165 00 Praha 6 – Lysolaje

Tel.: 602123510 nebo 605129887
www.myslivost.cz/omspraha6